

EUR Research Information Portal

Zijn gwn UK fans die zijn gaan leven wat ze rappen ipv rappen wat ze leven

Publication status and date:

Published: 01/09/2024

DOI (link to publisher):

[10.5553/TvC/0165182X2024066003004](https://doi.org/10.5553/TvC/0165182X2024066003004)

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Document License/Available under:

Article 25fa Dutch Copyright Act

Citation for the published version (APA):

Roks, R., De Jong, J., & van den Broek, J. (2024). Zijn gwn UK fans die zijn gaan leven wat ze rappen ipv rappen wat ze leven: De multimediale performance van authenticiteit in de Nederlandse (online) drillcultuur. *Tijdschrift voor Criminologie*, 66(3), 294-314. <https://doi.org/10.5553/TvC/0165182X2024066003004>

[Link to publication on the EUR Research Information Portal](#)

Terms and Conditions of Use

Except as permitted by the applicable copyright law, you may not reproduce or make this material available to any third party without the prior written permission from the copyright holder(s). Copyright law allows the following uses of this material without prior permission:

- you may download, save and print a copy of this material for your personal use only;
- you may share the EUR portal link to this material.

In case the material is published with an open access license (e.g. a Creative Commons (CC) license), other uses may be allowed. Please check the terms and conditions of the specific license.

Take-down policy

If you believe that this material infringes your copyright and/or any other intellectual property rights, you may request its removal by contacting us at the following email address: openaccess.library@eur.nl. Please provide us with all the relevant information, including the reasons why you believe any of your rights have been infringed. In case of a legitimate complaint, we will make the material inaccessible and/or remove it from the website.

‘Zijn gwn UK fans die zijn gaan leven wat ze rappen ipv rappen wat ze leven’

De multimediale performance van authenticiteit in de Nederlandse (online) drillcultuur

Robby Roks, Joran de Jong & Jeroen van den Broek

Sinds 2019 wordt drillmuziek in verband gebracht met de toename van geweldsincidenten onder jongeren in Nederland. Op basis van netnografisch onderzoek in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag belichten we hoe authenticiteit in de Nederlandse online drillrapcultuur vorm en inhoud krijgt. Onze resultaten laten allereerst zien hoe Nederlandse drillrappers een authentieke en gewelddadige performance proberen te construeren. Ten tweede belichten we hoe Nederlandse drillrappers elkaars geloofwaardigheid als ‘drillers’ actief betwisten. Ten slotte werpen we licht op hoe online consumenten de authenticiteit van deze gewelddadige claims interpreteren. In dit proces zien we dat feit en fictie over geweld vermengd raken in zowel de muzikale output als de socialemediacontent op verschillende platforms en bij zowel drillers als online consumenten. Onze studie geeft daarmee zicht op een gelaagde performance van authenticiteit in de Nederlandse online drillcultuur.

Inleiding

Sinds 2019 wordt de opkomst van drillrap, een uit Chicago en het Verenigd Koninkrijk overgewaaid subgenre van rapmuziek dat zich kenmerkt door de hyperbolische communicatie van geweld (Ilan, 2020; Stuart, 2020a, 2020b), in Nederland in verband gebracht met een toename van geweldsincidenten onder jongeren (Roks & Van den Broek, 2020a). In het Actieplan Wapens en Jongeren worden bijvoorbeeld zorgen geuit over ‘de verheerlijking van wapens en geweld door drillrap groepen’ (Actieplan Wapens en Jongeren, 2020, p. 7). De zorg gaat hierbij niet alleen uit naar de muzikale aspecten van de drillcultuur: Bahara en Stoker (2020) wijzen in een artikel in *De Volkskrant* op een online drillcultuur waarin beelden worden verspreid van drillrappers en hun aanhang die elkaar, soms met een mes, te lijf gaan of elkaar laten ‘dashen’ (rennen).

Een terugkerend thema in discussies over drillrap – en rapmuziek in het algemeen – is de authenticiteit van de muzikale beweringen van (drill)rappers. In de context van rapmuziek kan authenticiteit op verschillende manieren worden ingevuld, maar voert het in veel gevallen terug op ‘street credibility’: het hebben van een geloofwaardige reputatie op straat die gebruikt kan worden om de inhoud van rapteksten te ondersteunen (Cutler, 2003; Roks, 2020). Dit idee van ‘keeping it real’ maakt dat de beweringen van rappers volgens Kubrin en Nielson (2014, p. 197) gemakkelijk verkeerd kunnen worden geïnterpreteerd door degenen die niet be-

'Zijn gwn UK fans die zijn gaan leven wat ze rappen ipv rappen wat ze leven'

kend zijn met de complexe en creatieve manier waarop rappers spelen met identiteit, zowel op het podium als daarnaast. Het geweld dat naar voren komt in drill doet volgens Stuart (2020a, p. 3) vermoeden dat de muziek op authentieke wijze verslag zou doen van het harde, gewelddadige straatleven. Omdat dit in drillrap op een gedetailleerde wijze gebeurt, merken auteurs op dat luisteraars de verwijzingen naar criminaliteit en geweld onterecht interpreteren als 'echt' en 'authentiek' (Fatsis, 2019; Stuart, 2020a, p. 150; Ilan, 2020).

In *Ballad of the bullet* belicht Stuart hoe drillrappers – ook wel aangeduid als drillers¹ (Stuart 2020a, p. 3) – digitale content, bestaande uit zowel muziek, videoclip als posts op socialemidiaplatforms, gebruiken om hun hypergewelddadige reputatie op te bouwen en tegelijkertijd de authenticiteit van anderen te betwisten (Stuart, 2020a). In deze zin weerspiegelt de constructie van een gewelddadig imago de bredere strijd om legitimiteit die wordt beschreven in studies naar straatculturen en gangs (Katz & Jackson-Jacobs, 2004; Lauger, 2012; Hallsworth, 2013; Van Hellemont & Densley, 2019; Roks, 2021), evenals in discussies in rapmuziek over 'street credibility' (Cutler, 2003; Kubrin, 2005; Lauger & Densley, 2018; Roks, 2020). Deze studies naar authenticiteit in straat-, gang- en muziekculturen maken inzichtelijk dat authenticiteit – of 'realness' om het te verwoorden in rap- en straattaal – geen ontologische realiteit heeft, maar afhankelijk is van de performance van straatgeoriënteerde individuen, gangleden of (drill)rapartiesten.

Met dit artikel bouwen we voort op deze criminologische inzichten over (drill)rapmuziek, straat- en gangculturen. We gebruiken het dramaturgische perspectief van Goffman (1959) om de volgende drie aan elkaar gerelateerde vragen naar authenticiteit in de Nederlandse online drillcultuur te beantwoorden: (1) Hoe construeren Nederlandse drillrappers een authentiek gewelddadig beeld van zichzelf in muziek en op sociale media? (2) Hoe wordt het gewelddadige imago van andere drillrappers op dezelfde platforms gedeconstrueerd? En tot slot, (3) hoe interpreteren online consumenten de authenticiteit van Nederlandse drillrappers? De bijdrage van het onderhavige artikel is driedelig. Allereerst beogen we met de bovenstaande vragen naar authenticiteit in de Nederlandse online drillcultuur een bijdrage te leveren aan wetenschappelijke discussies over de relatie tussen sociale media, geweld, rapmuziek en straatcultuur. Tot op heden is empirisch onderzoek naar deze relatie schaars te noemen (zie voor een overzicht Moore & Stuart, 2022). Ten tweede zijn de beschikbare studies naar drillrap uitgevoerd in de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, oftewel in contexten met de aanwezigheid van een gewelddadig straatleven. Tegen deze achtergrond is het relevant om te kijken hoe Nederlandse drillrappers en hun online publiek omgaan met de authenticiteit van gewelddadige claims in een land met een van de laagste moordcijfers ter wereld (Aarten & Liem, 2023) en zonder geschiedenis van gewelddadige gangs (Klein et al., 2006). Ten slot-

1 In dit artikel maken we – anders dan Stuart (2020a) en Schwarze en Fatsis (2022) – bewust onderscheid tussen 'drillrappers' en 'drillers'. De eerste term duidt op de artistieke persoonlijkheid van de rapartiest, terwijl de laatste verwijst naar straatgerichte individuen die zich bezighouden met de gewelddadige criminaliteit waarnaar wordt verwezen in (online) drillculturen. Voor de Nederlandse context sluit dit onderscheid beter aan bij de realiteit op de fysieke en digitale straat, maar het volgt ook, zoals we zullen bespreken, de terminologie die wordt gebruikt door het online publiek van Nederlandse drill, vooral als het gaat om hun interpretatie van de authenticiteit van de rappers.

Robby Roks, Joran de Jong & Jeroen van den Broek

te hebben eerdere studies naar drillculturen gebruik gemaakt van etnografische methoden (Stuart, 2020a, 2020b) en een analyse van YouTubecontent en reacties (Ilan, 2020, pp. 999-1001). In deze bijdrage maken we gebruik van een combinatie van deze eerder gebruikte onderzoeksstrategieën in de vorm van drie netnografische onderzoeksprojecten naar (online) drillculturen in de drie grootste steden van Nederland: Amsterdam (De Jong, 2021), Rotterdam (Roks & Van den Broek, 2020b) en de bredere regio Den Haag (Van den Broek et al., 2022).²

In de volgende paragraaf beginnen we met het geven van een kort overzicht van studies naar straat-, gang- en muziekculturen waarin de relevantie van authenticiteit wordt benadrukt. Daarna gaan we dieper in op de methodologische achtergrond van drie verschillende netnografische onderzoeken naar de online drillcultuur in Nederland. Vervolgens presenteren we onze centrale bevindingen door een kort overzicht te geven van hoe Nederlandse drillrappers authenticiteit construeren, hoe zij de authenticiteit van andere drillrappers betwisten, en ten slotte hoe consumenten van Nederlandse drill sociale media gebruiken om de authenticiteit van Nederlandse drillrappers te interpreteren. Aan het einde van deze bijdrage zullen we reflecteren op onze centrale bevindingen.

Authenticiteit in gang-, straat- en (drill)rapculturen

Authenticiteit is volgens Grazian (2003, pp. 10-12) ‘the credibility or sincerity of a performance and its ability to come off as effortless’. Daarbij merkt Grazian (p. 12) op dat het in de context van authenticiteit gaat om geïdealiseerde representaties van de werkelijkheid die niet meer zijn dan collectief geproduceerde ficties. De mate waarin iets of iemand als ‘authentiek’ wordt beschouwd, hangt daarom niet af van objectieve kwaliteiten, maar eerder van een ‘shared belief about which images, places, and products we perceive as “real”’ (Stuart, 2020a, p. 225). Op eenzelfde manier betoogt Peterson (2005, p. 1086) dat er niets inherent aan een object, persoon of presentatie is waardoor er gezegd kan worden dat het authentiek is, maar eerder dat het gaat om ‘a claim that is made by or for someone, thing, or performance and either accepted or rejected by relevant others’. Om deze reden merkt Stuart (2020a, p. 225) op dat authenticiteit altijd een ‘performance’ is.

In deze conceptualisering van authenticiteit valt het werk van Erving Goffmans *The presentation of self in everyday life* (1959) te herkennen. Goffman vestigde met zijn dramaturgische raamwerk aandacht op *impression management* en het presenteren van een bepaald zelfbeeld ten overstaan van anderen. De invloed van het werk van Goffman (1959) klinkt door in studies naar straat- en gangculturen. Sterker nog, het baanbrekende werk van Elijah Anderson (1999) over straatcultuur kan worden geïnterpreteerd als een straatculturele toepassing van de dramaturgische benadering van Goffman, aangezien impressiemanagement en de presentatie van

2 De auteurs willen Yasmine Moussaid bedanken voor haar geweldige werk bij het verzamelen van delen van de socialemediagegevens.

'Zijn gwn UK fans die zijn gaan leven wat ze rappen ipv rappen wat ze leven'

het zelf centraal staan in de 'code of the street'.³ Anderson (1999, p. 68) legt bijvoorbeeld uit hoe de code van de straat 'revolves around the presentation of self' met een nadruk op 'the display of a certain predisposition of violence'. Bovendien merkt Anderson (pp. 72-73) op dat mensen in het publieke domein de onmiskenbare, zij het soms subtiele, boodschap moeten kunnen afgeven dat zij in staat zijn tot geweld wanneer de situatie daarom vraagt.

Vanuit dit dramaturgisch perspectief verdient ook de wijze waarop anderen de authenticiteit van deze performances interpreteren aandacht. Zoals Lauger (2012) laat zien in zijn etnografisch onderzoek in Indianapolis, voeren jongens en mannen die door buitenstaanders als 'gangs' en 'gangleden' worden gezien eveneens een strijd om legitimiteit en 'echtheid'. De definitie van 'echt zijn' voor een ganglid is, zoals Lauger door het hele boek laat zien, een zorgvuldig sociaal geconstrueerd project, waarbij elke gang een collectieve identiteit construeert. Deze zelfgedefinieerde identiteiten van 'echte' gangleden worden echter vaak betwist door andere gangs en gangleden, hetgeen resulteert in een voortdurende strijd om een zekere mate van legitimiteit als 'echte' gang of ganglid te verwerven en te behouden. In dit proces signaleert Lauger (2012, p. 99) een paradox van legitimiteit als gevolg van het ontbreken van 'clear agreed-upon standards for establishing and maintaining legitimacy'. Als gevolg van het ontbreken van consensus over wat 'echt zijn' inhoudt, hebben gangleden moeite om op overtuigende wijze aan hun peers aan te tonen dat zij authentieke gangsters zijn.

Authenticiteit is, zoals in de inleiding benoemd, ook een onderwerp dat door de geschiedenis van het muziekgenre rap loopt. In verschillende muzikale subculturen wordt authenticiteit als een centraal thema aangemerkt, hoewel de interpretaties van wat het begrip inhoudt verschillen (Armstrong, 2004). Authenticiteit kan bijvoorbeeld worden geïnterpreteerd als de vraag of de muziek 'rings true or feels real; when it has credibility and comes across as genuine' (Thornton, 1996, p. 26). Bovendien wordt authenticiteit ook gebruikt om verband te houden met het onderscheid tussen 'mainstream' en 'underground', waarbij het eerste wordt gezien als commercieel en 'selling out' en het tweede als authentiek (Swedenburg, 2004). Rapmuziek staat echter bekend om een specifieke kijk op authenticiteit, die tot uiting komt in een van de mantra's van het genre: 'keeping it real' (Cutler, 2003; Roks, 2020). De authenticiteit van rapartiesten hangt meestal af van de vraag of rappers (nog steeds) voldoende verbonden zijn met de straten waar de rapcultuur haar oorsprong vond (Lauger & Densley, 2018, p. 820). Daarom zou rapmuziek kunnen worden geïnterpreteerd als 'identity art', waarbij de gepercipieerde authenticiteit van de artiest prevaleert boven de kwaliteit van zijn muzikale output (pp. 819-820). Stuart (2020a, p. 34) betoogt dat deze zoektocht voor rappers beschouwd kan worden als een permanente uitdaging.

Stuarts (2020a) recente werk over drillrappers uit Chicago brengt de verschillende inzichten over de performativiteit van authenticiteit in onderzoeken naar (online) straat- en gangculturen en rapmuziek samen. Binnen de drillwereld bestaat er, zo-

3 Meer recentelijk hebben verschillende wetenschappers elementen van Goffmans dramaturgische raamwerk geïntegreerd in hun analyse van (online) straat- en gangculturen (zie voor een overzicht Roks & Van den Broek, 2020a).

als Stuart (p. 6) uitlegt, een beroep op superieure authenticiteit: 'I really do these violent deeds. I really use these guns. I really sell these drugs. My rivals, however, do none of this.' Hierbij merkt Stuart (p. 67) op dat drillrappers gebruik maken van verschillende manieren om hun authenticiteit te benadrukken, bijvoorbeeld door het uitbrengen van muziek die rauw, ongepolijst en zelfgemaakt klinkt, om hiermee de indruk te wekken meer op de straat dan op de muziek georiënteerd te zijn. Parallel aan het benadrukken van de authenticiteit van drillrappers signaleert Stuart (2020a, p. 150) dat rivalen proberen om de authenticiteit van de claims van populaire drillrappers in twijfel te trekken. Dit wordt specifiek duidelijk in de pogingen van jongeren om een 'context collapse' te bewerkstelligen (boyd, 2014): 'to disrupt the key impression management practices associated with the "code of the street"' (Stuart, 2020b, p. 192). Stuart (2020b, p. 192) onderscheidt drie strategieën die door jongeren worden gebruikt om publiekelijk de authenticiteit van de gewelddadige imago's van andere drillrappers in twijfel te trekken. De eerste strategie betreft 'cross referencing'. Hiermee verwijst Stuart (p. 198) naar het proces waarbij de digitale verspreiding van informatie, in de vorm van socialemediaposts uit het verleden, privé-informatie of beeldmateriaal waar niet alle volgers van op de hoogte zijn, openlijk vraagtekens plaatst bij online claims van geweld. 'Calling bluffs', de tweede strategie die Stuart (p. 198) onderscheidt, gaat een stapje verder. Hierbij worden jongeren die gewelddadige claims op sociale media plaatsen publiekelijk uitgedaagd om de daad bij het (digitale) woord te voegen. 'Catching lacking' vertegenwoordigt de laatste strategie. 'To catch someone lacking' wil zeggen dat jongeren worden geconfronteerd in een niet-ganggerelateerde sociale context, zoals op school of werk, tijdens niet-ganggerelateerde activiteiten. Het idee hierachter is dat zelfs personen met de meest gewelddadige reputaties zich niet gedurende de gehele dag op deze manier gedragen. Jongeren hopen hun rivalen op dit soort momenten te treffen, zonder de bescherming van andere gangleden of vuurwapens, zodat ze dit kunnen vastleggen met hun mobiele telefoons en verspreiden onder hun online volgers (pp. 199-200).

Ten slotte, en in lijn met het dramaturgische raamwerk van Goffman (1959), geeft de studie van Stuart (2020a) zicht op hoe het publiek, bestaande uit (online) consumenten van drill, de authenticiteit van de drillrappers interpreteert. Stuart (p. 186) laat hierbij zien hoe tieners veel tijd besteden aan het debatteren over de authenticiteit van hun favoriete drillers, veelal op basis van allerhande informatie die online beschikbaar is. Als een drillrapper er niet in slaagt om beweringen van rivalen te weerleggen en zijn authenticiteit opnieuw te bevestigen, moet hij leven met deze smet op zijn reputatie (p. 129). Dit kan invloed hebben op volgers, likes, streams en views op socialemediaplatforms. Tegelijkertijd signaleert Stuart (p. 150) dat de interpretatie van authenticiteit van fans en volgers misschien wel de minste van de zorgen van drillrappers is, aangezien hun digitale content ook nauwlettend in de gaten wordt gehouden door een virtueel leger van professionals werkzaam bij politie en justitie. In plaats van te debatteren over de authenticiteit van deze drillrappers, vinden deze professionals de online en muzikale performance van drillers over het algemeen dermate overtuigend dat deze wordt geïnterpreteerd als authentiek en autobiografisch.

‘Zijn gwn UK fans die zijn gaan leven wat ze rappen ipv rappen wat ze leven’

Methodologie

De empirische gegevens die ten grondslag liggen aan het huidige artikel zijn verzameld gedurende drie afzonderlijke onderzoeksprojecten naar Nederlandse drillculturen in drie van de grootste steden van Nederland: Amsterdam (De Jong, 2021), Rotterdam (Roks & Van den Broek, 2020b) en Den Haag (Van den Broek et al., 2022). Alle onderzoeksprojecten hadden een vergelijkbaar methodologisch ontwerp om de (online) drillculturen in deze steden te bestuderen, waarbij de netnografische insteek van de eerste studie in Rotterdam als voorbeeld werd gebruikt in de volgende onderzoeksprojecten. De term netnografie werd door Kozinets (2002, 2015) geïntroduceerd om het centrale principe van ‘being there’ in etnografisch onderzoek toe te passen op de bestudering van digitale gegevens die op internet worden gedeeld. Met behulp van wat Urbanik en Roks (2020, pp. 218-220) de *one-way-mirror-benadering* noemen, observeerden we de digitale content die werd geproduceerd of gedeeld door drillrappers uit Amsterdam, Rotterdam en de regio Den Haag.⁴ Alle onderzoeksprojecten begonnen met het zoeken naar lokale drillmuziek op YouTube, Instagram, Telegram en Snapchat. Naast het bekijken van videoclips en andere online content van en over drill, werd in elk project eerst een overzicht gemaakt van rappers die actief waren op sociale media en rapmuziek maakten die kon worden gezien als drillmuziek. Dit kon zijn omdat rappers zichzelf als ‘driller’ of ‘drillrapper’ presenteerden in hun muziek of op sociale media, maar ook omdat de beats, lyrics of de esthetiek in de muziekvideo’s konden worden beschouwd als drill.

Na deze fase hebben we accounts aangemaakt op Instagram en Snapchat: @Crimin010gen voor het Rotterdamse onderzoeksproject (in maart 2020), @Amsterdrill voor het onderzoek in Amsterdam (in februari 2021) en @Onderzoekstraatcultuur voor het onderzoek in Den Haag (in januari 2022). In de biografieën van deze accounts deelden we informatie over wie we waren, waar we werkten en het onderwerp van ons onderzoek. Met deze accounts zijn we verschillende rappers uit Amsterdam, Rotterdam en Den Haag gaan volgen: eerst op basis van onze overzichten van lokale drillrappers, naar aanleiding van content geplaatst door muzieklabels, andere (online) platforms en algemene pagina’s over Nederlandse drill, maar vervolgens ook door zoektermen als ‘drill’ te combineren met de specifieke stad waarin het onderzoeksproject zich bevond. Ten slotte hebben we drillrappers toegevoegd die we vaak tegenkwamen op de accounts die we al volgden.

Op deze manieren hebben we in totaal 167 accounts in Amsterdam, 165 accounts in Rotterdam en 80 accounts in de regio Den Haag gevolgd. Bovendien hebben we in de verschillende onderzoeksprojecten deelgenomen aan tien verschillende Telegramgroepen die relevant zijn voor ons onderzoek,⁵ en hebben we tientallen YouTubekanalen bekeken. Bij elk onderzoeksproject maakten we twee keer per dag een

4 Dat naast de stad Den Haag ook drillrappers bestudeerde uit Delft en Zoetermeer, twee steden grenzend aan Den Haag. In de rest van dit artikel zullen we dit onderzoek echter het onderzoeksproject in Den Haag noemen.

5 Tijdens de onderzoeksprojecten waren de namen van deze groepen onder andere: ‘Pressplay Media NL’, ‘DRILLERSVANNL 🇳🇱’, ‘DRILLERSVANNL 🇳🇱 (oude)’, ‘24previews’, ‘DRILLCHAT’, ‘LeakTune 🇳🇱’, ‘🇳🇱 – Silentleaks’, ‘Drill Leaks NL’, ‘●hardestblocks●’ en ‘grote gezeif’.

Robby Roks, Joran de Jong & Jeroen van den Broek

digitale ronde langs onze online respondenten en groepen, één keer aan het begin van de ochtend en één keer aan het eind van de avond. We hebben alle nieuwe online content beoordeeld, songteksten en muziekvideo's geanalyseerd en screenshots gemaakt van de berichten die relevant waren voor ons onderzoek, bijvoorbeeld berichten over muziek, de betrokkenheid van sommige rappers bij phishing of de verkoop van verdovende middelen via sociale media en over conflicten. Door ons twee keer per dag te verdiepen in de digitale werelden van de Nederlandse drillcultuur leerden we deze online cultuur geleidelijk beter kennen en begrijpen. In totaal hebben we tien weken netnografisch veldwerk uitgevoerd in Amsterdam (van februari 2021 tot en met mei 2021), zeven maanden in Rotterdam (tussen maart en september 2020) en vier maanden in Den Haag (van januari 2022 tot en met april 2022). In deze periodes hebben we ruim 5.700 screenshots en video's verzameld die zicht geven op het online gedrag van Nederlandse drillrappers op sociale media: circa 2.600 screenshots en video's in zowel Amsterdam als Rotterdam en circa 450 screenshots en video's in Den Haag.

Voor de onderhavige bijdrage hebben we ons gericht op het thema 'authenticiteit', een onderwerp dat als rode draad door de drie studies liep maar niet de centrale focus van deze respectievelijke onderzoeken was.⁶ Voor de analyse van de empirische gegevens begonnen de eerste twee auteurs met het beoordelen van de gegevens uit de verschillende onderzoeksprojecten en het toewijzen van initiële thematische codes in Atlas.ti op basis van een conceptueel raamwerk, dat bestond uit het dramaturgische raamwerk van Goffman (1959) en de inzichten uit het werk van Stuart (2020a, 2020b) over de authenticiteit van geweld in de drillcultuur. Hierbij werd een onderscheid aangebracht tussen (1) de constructie van een authentiek gewelddadig zelfbeeld door drillrappers, (2) de deconstructie van de authentieke beweringen van andere drillrappers over geweld, en (3) de interpretatie van de authenticiteit van de gewelddadige poses van het online publiek.⁷ Bovendien hebben we voor elk van deze onderwerpen codes gemaakt om de visuele output (muziekvideo's), muzikale output (lyrics) of socialemediacontent te onderscheiden. Tijdens dit deductieve proces bespraken de twee onderzoekers hun interpretatie en gebruik van codes met de derde auteur en stemden ze deze opnieuw af. De twee oorspronkelijke codeurs hebben de analyse daarop voortgezet met een inductieve open codeerstrategie, waarbij de onderliggende en nieuwe thema's die uit de gege-

6 In de Rotterdamse studie stond de vraag centraal: *Hoe ziet de drillrapcultuur in Rotterdam eruit en wat is hierbij de rol van geweld en social media?* (Roks & Van den Broek, 2020b, p. 20). Voor het onderzoek in Amsterdam werd de volgende vraag beantwoord: *Hoe kan het symbolische gebruik van Amsterdamse drillrap door producenten en online consumenten verklaard worden vanuit een cultureel en digitaal criminologisch perspectief?* (De Jong, 2021, p. 3). In het onderzoeksproject in Den Haag en omstreken luidde de onderzoeksvraag: *Hoe ziet de lokale drillrapscene van Zoetermeer, Den Haag en Delft eruit en welke rol spelen muziek en social media in de conflicten tussen rivaliserende groepen?* (Van den Broek et al., 2022, p. 1).

7 Opgemerkt dient te worden dat het onderscheid tussen 'drillrappers' of 'drillers' en het 'publiek', zoals we in het vervolg van deze bijdrage zullen toelichten, niet altijd zonneklaar is. We zijn dit onderzoek begonnen met een focus op de 'drillrappers', gebaseerd op het overzicht van de lokale drillscene waarmee we de respectievelijke projecten zijn begonnen. Het online publiek bestond uit gebruikers van socialemediaplatforms die reageren op content over Nederlandse drill, onder wie, afgaande op de gebruikersnamen, ook drillrappers.

'Zijn gwn UK fans die zijn gaan leven wat ze rappen ipv rappen wat ze leven'

vens naar voren kwamen, werden geïdentificeerd. Deze laatste codeerstrategie werd ook door de derde auteur beoordeeld, met name om consistentie binnen elk thema en binnen de dataset te garanderen (Miles & Huberman, 1994, pp. 59-61). In het vervolg van deze bijdrage zullen we, om zo dicht mogelijk bij de taal van de Nederlandse online drillcultuur te blijven, gebruik maken van citaten uit het door ons verzamelde materiaal. Omdat het gaat om taalgebruik dat voor buitenstaanders doorgaans moeilijk te begrijpen is, ligt het risico van een verkeerde interpretatie op de loer (Ilan, 2020). Dit vraagt om een korte, nadere duiding van de positionaiteit van de onderzoekers. Of, met andere woorden, hoe wij als drie witte academici tot onze kennis over en interpretatie van de Nederlandse online drillcultuur zijn gekomen (vgl. Qvotrup Jensen et al., 2022, p. 434). Waar de eerste auteur meer dan vijftien jaar ervaring heeft met kwalitatief onderzoek naar straat- en gangculturen in Nederland (Roks & Densley, 2019), is de derde auteur bezig met een promotieonderzoek naar de hybride straatcultuur. Met de tweede auteur delen wij een langdurige interesse voor (inter)nationale rapmuziek en de daarbij behorende subcultuur. Dit maakt dat wij bekend zijn met (Nederlandse) straattaal en daarmee met het merendeel van de in dit artikel gebruikte woorden en uitdrukkingen. Toch waren er in de loop van de respectievelijke projecten woorden of uitdrukkingen waar wij niet direct bekend mee waren. In die gevallen hebben we dankbaar gebruik gemaakt van websites met woordenlijsten met veelgebruikte woorden uit de mondiale drillcultuur.⁸ Deze achtergrond maakt ons, in de woorden van Ilan (2020), voldoende straatgeletterd om de online drillcultuur in Nederland te begrijpen en te beschrijven.

Resultaten: de multimediale performativiteit van authenticiteit in de Nederlandse drill

In deze paragraaf doen we verslag van de performativiteit van authenticiteit in de Nederlandse online drillcultuur. Ten eerste laten we zien hoe Nederlandse drillrappers de authenticiteit van hun gewelddadige claims proberen vorm te geven. Ten tweede illustreren we hoe Nederlandse drillrappers elkaars geloofwaardigheid als drillers actief proberen te betwisten. Ten slotte schijnen we licht op hoe consumenten van Nederlandse drill de authenticiteit van de gewelddadige beweringen van Nederlandse drillrappers interpreteren en de betekenis ervan mede construeren.

Hoe Nederlandse drillrappers proberen authentiek over te komen

Tijdens ons digitale veldwerk kwamen we een reeks communicatieve praktijken tegen die erop gericht leken een authentiek en geloofwaardig imago over te brengen. Deze vormen van impression management kwamen het meest duidelijk naar voren in de teksten en video's van drillrappers, en in mindere mate op hun sociale-media-accounts. In de muziek die we in de drie onderzoeksprojecten hebben geanalyseerd, springt in het oog hoe Nederlandse drillrappers verhalen over geweld

8 Zie hiervoor meer uitgebreid het 'Drillboekje voor professionals' van het Actiecentrum Veiligheid en Zorg van de gemeente Amsterdam: <https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/10748445/1/09012f97803fe45bZal>.

Robby Roks, Joran de Jong & Jeroen van den Broek

inzetten om de authenticiteit van hun drillpersona vorm te geven. Deze narratieven worden vaak geformuleerd als antagonistische uitingen tegenover ongeïdentificeerde rivalen, zoals het volgende refrein van Rotterdamse drillrappers illustreert:

‘Kom naar [naam buurt] bradda, je gaat moeten afstaan
Ben met een Anti of een Afghaan
Dus die guns die kunnen afgaan
Eh eh eh heb ik geen shank [mes], dan krijg je bullet bullet
Hoe bedoel je keukenmes, m’n rambo [mes] ga je voelen voelen’

In de andere onderzoeksprojecten zagen we vergelijkbare voorbeelden van vaak nogal generieke gewelddadige claims in teksten. De eerste regels van een nummer van de grootste drillrapgroep uit Den Haag zijn bijvoorbeeld: ‘Rammy [Rambo-mes] op mij, ik ben black gedressed [zwart gekleed]’, gevolgd door de waarschuwing dat als je in zijn buurt stapt, ‘krijg je die dip dip [steek] in je chest’.

Voor het grootste deel is de gewelddadige presentatie van Nederlandse drillrappers vergelijkbaar met wat we zien in andere stijlfiguren van rapmuziek. Drillmuziek is echter vooral bekend vanwege de gedetailleerde close-up en de persoonlijke aard van het geweld waarnaar wordt verwezen, met name in de vorm van het beschrijven of herhalen van gewelddadige incidenten uit het verleden. Een duidelijk voorbeeld hiervan kwam naar voren in een nummer van een Rotterdamse drillrapper:

‘Drukte 3 keer mn shank [mes] in zijn belly [buik]
Dios mios [mijn god] en het was gesolved [opgelost]
Nu ren ik voor cops
De block is hot [buurt is heet] maar ik ben weer gone (haha)’

In andere nummers waren de meeste gewelddadige verwijzingen algemener van aard en werden ze niet gepresenteerd in de vorm van eerstepersonsverhalen. Op basis van de op tijden bijzonder gedetailleerde beschrijving lijken de meeste rappers in onze onderzoeksprojecten echter te beschikken over kennis van hele specifieke (gewelddadige) gebeurtenissen.

Volgens Stuart (2020a, p. 67) bieden muziekvideo’s drillrappers een krachtig middel om de authenticiteit die in hun teksten naar voren wordt gebracht te verifiëren. In de video’s die we tijdens de onderzoeksprojecten verzamelden, zagen we Nederlandse drillrappers met allerlei soorten wapens zwaaien, variërend van kleine tot enorme messen, pistolen, (semi)automatische geweren, kruisbogen, honkbalknuppels en koevoeten (zie figuur 1). Deze materiële objecten lijken te worden gebruikt om de authenticiteit van de gewelddadige claims van drillrappers te ondersteunen. In 2019 en 2020 waren de meeste wapens die in Nederlandse drillvideo’s werden getoond messen, in lijn met het frequente gebruik van de UK drillterm ‘shank’.

‘Zijn gwn UK fans die zijn gaan leven wat ze rappen ipv rappen wat ze leven’

Figuur 1 Wapens in Nederlandse drillvideo’s

Bovendien gebruiken Nederlandse drillrappers afbeeldingen van buurten in hun muziekvideo’s om hun authenticiteit vorm te geven. De drillvideo’s uit Amsterdam, Rotterdam en Den Haag geven zicht op straten, bakstenen muren, hekken, bruggen, lokale parkeergarages, parken, winkels en sportvelden – allemaal herkenbare plekken die de plaatsen waar deze drillrappers vandaan komen symboliseren. Bovendien staan de specifieke delen van de stedelijke context waar deze video’s zijn opgenomen – zoals Amsterdam-Zuidoost, Rotterdam-Zuid en Den Haag-Oost – bekend om hun criminaliteitsproblemen en bredere maatschappelijke uitdagingen, zoals lage inkomens, sociale spanningen, kwetsbare groepen, een hoge prevalentie van gezondheidsproblemen onder de inwoners en een hoge schooluitval. De hyperlokaliteit in de video’s laat zien dat drillrappers de nadruk leggen op de territoriale stigma’s die rusten op de buurten waar zij vandaan komen, in overeenstemming met de observatie van Anderson (1999, p. 77) dat ‘people are likely to assume that a person who comes from a “bad” area is bad’.

Daarnaast zien we dat de Nederlandse drillrappers in ons onderzoek zowel hun lichaam als de weergave van specifieke kleuren in muziekvideo’s gebruiken om te zinspelen op lidmaatschap van een (problematische) groep of zelfbenoemde ‘gang’. Door bijvoorbeeld kleding met een specifieke kleur te dragen of door deze kleur prominent weer te geven in visuele bewerkingen van muziekvideo’s gebruiken Nederlandse rappers – vooral in de regio Den Haag – representaties van gangs in hun performance van authenticiteit. Dit is bovendien te zien aan verwijzingen naar gangsymbolen in muziekvideo’s en het gebruik van handgebaren om een groep, postcodegebied of buurt te claimen, vaak door complexe bewegingen met de hand en vingers te maken om betekenisvolle letters of cijfers uit te beelden die zijn afgeleid van hun groep of buurt.

De Nederlandse drillrappers gebruikten in ons onderzoek ook sociale media om hun bereidheid tot geweld (verder) te onderstrepen. Zo kwamen we in alle onderzoeksprojecten rappers tegen die op foto’s stoere poses aannamen, vaak vergezeld van bijschriften die hun gewelddadige houding versterkten. Zo keken twee drillrappers uit Rotterdam dreigend in de camera, terwijl het onderschrift luidde: ‘Die mannen zeggen dat ze ons komen vermoorden, we zullen zien.’ In Den Haag kwa-

Robby Roks, Joran de Jong & Jeroen van den Broek

men we een bericht tegen op sociale media waarop stond: ‘we hebben pipes [vuurwapens] wij rijden niet met zk’s [Zombie Knife: specifiek groot steekwapen].’ In alle onderzoeksprojecten zagen we ook enkele voorbeelden van rappers die (grote) messen lieten zien of afbeeldingen van (kleine) vuurwapens op sociale media plaatsten.

Ten slotte sprong in het oog dat het uitdragen van een authentiek gewelddadig zelfbeeld op sociale media, net als de muziekvideo’s, een teamprestatie is (Goffman, 1959, pp. 83-108). Concreet zagen we dat rappers en hun vrienden elkaar als gewelddadige individuen presenteren. In Rotterdam noemt een van de drillrappers bijvoorbeeld een paar jongere jongens uit de buurt zijn ‘violent sons’. Volgens de rapper waren deze jongens gewapend en pleegden ze graag geweld, waarbij hij er zelfs op zinspeelde dat ze hun messen al hadden gebruikt, onder vermelding van het bijchrift: ‘Al hun shanks zijn nat geen ice tea.’

Hoe Nederlandse rappers elkaars authenticiteit betwisten

Centraal in muziekvideo’s van drillrappers en posts op sociale media staat niet alleen het construeren van een authentiek gewelddadig zelfbeeld, maar ook het openlijk betwisten van de authenticiteit van de gewelddadige poses van anderen, meestal hun rivalen – of *opps*. In de teksten van Nederlandse drillrappers neemt dit de omgekeerde vorm aan van hoe rappers authenticiteit proberen vast te stellen. Aan de ene kant hoorden we algemene beweringen dat andere rappers niet zo gewelddadig zijn als ze willen doen overkomen, vaak zonder daarbij expliciet naar specifieke artiesten te verwijzen. Aan de andere kant kwamen we ook muzikale uitingen tegen waarin de gewelddadige houding van specifieke rappers expliciet in twijfel werd getrokken. Zo rapte een drillrapper uit Amsterdam over een rapper uit Rotterdam: ‘Criminele praktijken, wat de fuck hebben jullie gedaan? Jullie zijn allemaal junkies één voor één, ik hoor never van jullie op straat.’ Soms wordt de deconstructie van de gewelddadige persoonlijkheid van een drillrapper echter veel specifiek gemaakt, zoals het volgende voorbeeld uit ons onderzoeksproject in Rotterdam illustreert:

‘[Naam driller A] is gecheffed [gestoken] maar doet stoer op het net [internet]
Is hij kanker gek, hij lag al op ziekenhuisbed
En [naam driller B] heeft niemand gecheffed
En [naam driller C] heeft niemand gekweffed [gestoken]
En [naam driller D] die deed al de dash [rende weg]’

Het grootste deel van de deconstructie van de gewelddadige presentaties van de Nederlandse drillrappers in ons onderzoek vindt echter plaats op sociale media. Ons empirische materiaal uit de drie onderzoeksprojecten bevat talloze voorbeelden die laten zien hoe de drillrappers in onze onderzoeken proberen ‘context collapse’ te creëren (boyd, 2014; Stuart, 2020a, 2020b) door elkaar te ‘exposen’ op sociale media. Dit gebeurt bijvoorbeeld door oudere berichten, privé-informatie of andersoortige informatie te delen waarvan niet alle online volgers van de drillrappers op de hoogte zijn. In september 2019 plaatste een drillrapper uit de gemeente Rotterdam het volgende bericht op zijn Instagramaccount: ‘Al dat gesneakdiss en

‘Zijn gwn UK fans die zijn gaan leven wat ze rappen ipv rappen wat ze leven’

geacteerde gangsterrap komt me kanker reet uit. Alleen met mask on ben je eng laat me deze youngniggus niet gaan exposen met hun voornamen en foto’s van gezichten.’ In de laatste zin van zijn post op Instagram roept de drillrapper uit Rotterdam zijn rivalen uit Amsterdam bovendien op om specifiek te zijn met hun beledigingen of provocaties, bijvoorbeeld door hem uit te nodigen voor een sessie van Instagram Live (‘next time wanneer je mij disst op instalive nodig me uit’) of door hem in het bericht te taggen (‘of @ me’).

Tijdens ons digitale veldwerk vonden we nog meer voorbeelden van privé-informatie over rappers die openbaar werd gemaakt op sociale media. In het Haagse onderzoek werd een screenshot gedeeld van een Snapchatgesprek dat een drillrapper zou hebben gevoerd met een jonge vrouw, waarin hij haar de volgende tekst stuurde: ‘Ben shakey als ik met jou snap. Gwn verlegen verlegen.’ De jongen wordt vervolgens belachelijk gemaakt door anderen, die dit opnieuw posten als screenshot, vergezeld van de volgende emoji’s: 😂😂😂😂😂. In Rotterdam vonden we een bericht van een rapper die een Direct Message (DM) ontving van de voormalige geliefde van een drillrapper uit Amsterdam, waarin hij onthulde:

‘Je moet deze man niet serieus nemen, hij heeft geen geld. Hij is op niks. Zogenaamd op racen [steelt hij], enige wat ie pakt is een kapotte iPhone 5. Hij vraagt meiden om geld. Omdat ie geen geld heeft. Niet eens €20 voor boodschappen.’

De reactie van de ontvanger van dit bericht is ‘hhhhhhh jij bent geweldig k zweer’, gevolgd door een lachende emoji en twee rode hartjes.

Ook andere informatie die moeilijk te rijmen valt met de gewelddadige poses van drillrappers wordt online gedeeld, zoals we kunnen zien op onderstaande afbeeldingen (figuur 2 en 3), die uit politiedossiers lijken te komen. Op de afbeelding in figuur 2 is te zien hoe een drillrapper uit Amsterdam wordt achtervolgd door drie jonge mannen en met een kapmes in zijn hand op het spoor van de metro wordt gegooid. Ook hier zien we dat de pose van de rapper openlijk in twijfel wordt getrokken, getuige het onderschrift: ‘je had je kapmes in je hand je werd toch gegooit op het spoor en je mes werd afgepakt wat een driller dus 🇧🇪 🇧🇪 🇧🇪.’ Tijdens ons digitale veldwerk kwamen we nog meer voorbeelden tegen waaruit blijkt dat de rappers in ons onderzoek beschikken over informatie en foto’s uit (lopend) politieonderzoek. De afbeelding in figuur 3 stond bijvoorbeeld op het Instagramaccount van een Amsterdamse drillrapgroep. De afbeelding werd voor het eerst door iemand anders op Snapchat geplaatst, met een aantal emoji’s van een rat, het symbool dat onder meer op sociale media wordt gebruikt om naar een ‘snitch’ te verwijzen. De naam van de moeder van de Rotterdamse rapper lijkt geanonimiseerd met een zwart blokje, maar overige informatie wordt openlijk gedeeld en zelfs voorzien van een rode omlijning om aan te geven waar de belangrijkste passage zich bevindt. In dit bericht wordt beweerd dat de Rotterdamse drillrapper, die een paar weken eerder door iemand anders ervan werd beschuldigd een rat te zijn op sociale media, ook met de politie heeft gesproken – of heeft *gesnitcht*.

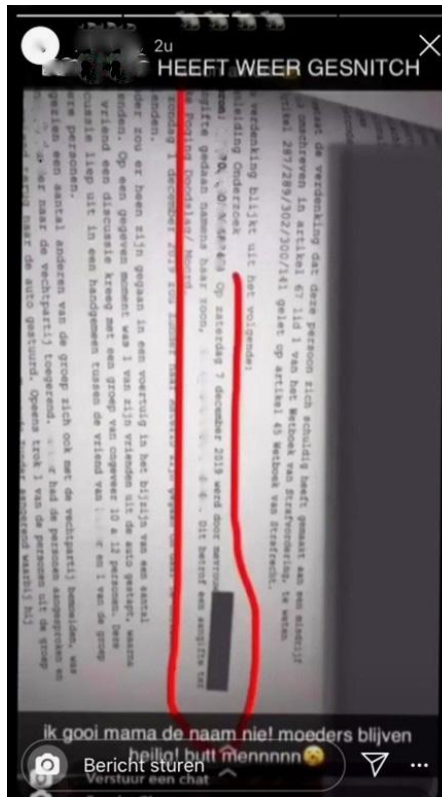
Robby Roks, Joran de Jong & Jeroen van den Broek

Figuur 2 Screenshot van post op Snapchat

'Zijn gwn UK fans die zijn gaan leven wat ze rappen ipv rappen wat ze leven'

Figuur 3 Screenshot van post op Instagram

Hoe consumenten de authenticiteit van de gewelddadige claims van Nederlandse drillrappers interpreteren

Tot dusverre heeft de focus in deze bijdrage gelegen op drillrappers. De authenticiteit van de gewelddadige poses van drillrappers wordt, zo blijkt uit het literatuuroverzicht, door meerdere (onzichtbare) publieken beoordeeld en moet als authentiek of 'echt' worden geïnterpreteerd. Uit onze studie blijkt dat het online publiek een cruciale rol speelt bij de beoordeling van de presentaties van de verschillende drillrappers: zij bepalen mede hoe geloofwaardig de constructies – of de deconstructies daarvan – zijn en welke drillrappers als authentiek worden gezien. In deze discussies maken consumenten van drill expliciet een onderscheid tussen drillrappers en drillers, waarbij de eerste term verwijst naar de artistieke persoonlijkheid, terwijl de laatste term duidt op iemand die er daadwerkelijk een gewelddadige levensstijl op na houdt. Centraal in dit onderscheid stond het begrip authenticiteit: leeft deze drillrapper wat hij rapt?

Online is het publiek van drillrappers – bestaande uit een mix van fans, volgers, haters, *groupies*, *internetgangsters* en andere geïnteresseerden – verre van louter een toeschouwer. Naast het online oordelen van wat ze zien en horen in de online drillcultuur, kunnen consumenten ook invloed uitoefenen op de dynamiek die zich

Robby Roks, Joran de Jong & Jeroen van den Broek

in deze context afspeelt, iets dat het meest duidelijk tot uitdrukking komt in zogenaamde livesessies op Instagram. In Den Haag namen we deel aan een 8 minuten durende livesessie met tussen de 45 en 82 kijkers. Terwijl rauwe, onheilspellende UK-drill op de achtergrond speelde, beantwoordde de rapper vragen van zijn volgers. De meeste van zijn antwoorden waren gericht op het uitdagen van het gewelddadige imago van zijn rivalen. Daartoe lijken de vragen van het online publiek op opzetjes, resulterend in antwoorden van de rapper als: ‘Fuck die mannen, bro’ of ‘mannen rappen, mannen pakken L’s [verliespunten], mannen zetten hun L’s niet recht.’ Naast vragen valt er een vrijwel eindeloze stroom aan beledigingen, uitdagingen, bedreigingen en claims van geweld van kijkers gericht tegen zowel de drillrapper als zijn rivalen waar te nemen in de comments. In korte tijd zien we reacties van toeschouwers in het online publiek als ‘[Naam driller] regelt niks in et velddd die man heeft zweet tussen z’n reet alleen maar rappen’, ‘Ik hoor [naam driller] ging je aanspreken je was shakey’, en ‘Bro als [naam driller] of [naam driller] in die live komt ben je weer een bitch.’

Op andere momenten maken deze drillrappers ook deel uit van het publiek. Tijdens een andere livesessie op Instagram die we bijwoonden tijdens ons digitale veldwerk in Den Haag, startte een Haagse rapper een livesessie met een artiest uit Rotterdam. Onder de ongeveer 150 kijkers bevond zich een rivaliserende rapper uit de Haagse regio. Op een gegeven moment reageert hij op de uitspraken van zijn rivaal met de opmerking ‘Moet ik heel je verhoor burnen’, waarbij hij dreigt de aangifte die de rapper bij de politie zou hebben gedaan openbaar te maken. Vrijwel onmiddellijk reageerde het publiek met ‘burn bro inplaats van chatten’. Na een paar minuten lijkt de druk van het aantal reacties uit het publiek toe te nemen voor de drillrapper, totdat hij het verzoek niet meer kan negeren zonder gezichtsverlies. Niet alleen omdat er op dat moment ruim 200 mensen naar de livesessie van Instagram kijken en met spanning op zijn reactie wachten, maar ook omdat opnames van deze sessies vrijwel altijd later op YouTube worden geüploaded. Gezichtsverlies zou zich in deze context dus niet beperken tot de mensen die aanwezig zijn bij de livesessie, maar dit moment zou wel eens een digitaal relikwie kunnen worden dat de rapper nog lang zal achtervolgen. Onder deze enorme druk – en na een hoorbaar diepe zucht – besluit de rapper zijn rivaal aan het gesprek toe te voegen. Terwijl het aantal kijkers toeneemt – tot ruim 360 mensen op het hoogtepunt –, ontstaat er een verhitte discussie, waarin de twee rappers elkaar beledigen en elkaars ‘realness’ openlijk in twijfel trekken. Na 8,5 minuten eindigt het gesprek tussen de twee rivalen wanneer de rapper, die op basis van de reacties van het publiek lijkt te gaan winnen, besluit de sessie te beëindigen: ‘Ewa ja broer, bon [stop] die live, dit komt gewoon op YouTube.’

Naast Instagram Live staan discussies over de authenticiteit van de gewelddadige claims van drillrappers eveneens centraal in groepsdiscussies op Telegram Messenger. Gedurende onze verschillende onderzoeksprojecten volgden we verschillende groepen over Nederlandse drill en merkten we hoe grote groepen – soms bestaande uit meer dan 1.000, vaak anonieme, leden – voortdurend discussierden over de authenticiteit van (de beweringen van) drillrappers. Ten eerste hangt de authenticiteit van drillrappers volgens de online consumenten af van de vraag of ze daadwerkelijk betrokken zijn geweest bij geweld of criminaliteit in het algemeen. Een

‘Zijn gwn UK fans die zijn gaan leven wat ze rappen ipv rappen wat ze leven’

voorbeeld hiervan zijn de door het Verenigd Koninkrijk geïnspireerde ‘scorebordpunten’ die in verschillende groepen op Telegram werden gedeeld. Online consumenten van Nederlandse drill delen scores in comments en via door fans bewerkte video’s, waarin ze ‘punten’ toekennen aan drillrapgroepen of drillrappers als ze denken dat zij een tegenstander daadwerkelijk fysiek hebben aangevallen. Consumenten investeren hierbij tijd in de vraag of bepaalde geweldsincidenten hebben plaatsgevonden, wie de daders en slachtoffers zijn, en of iemand daarvoor een punt verdient. In dit proces kunnen we een feedbackloop waarnemen tussen teksten, muziekvideo’s, socialemedia-inhoud en interpretaties van consumenten. Over het geheel genomen lijkt het erop dat als de gewelddadige verhalen van drillrappers gedetailleerd waren en zogenaamde bewijsstukken getoond konden worden, de kans groot was dat consumenten dit als authentiek interpreteerden.

Een tweede onderwerp dat aan bod komt in relatie tot de authenticiteit van drillrappers zijn de materiële objecten die in muziekvideo’s en op sociale media worden afgebeeld. Sommige van deze voorwerpen, met name wapens, zijn belangrijke rekwisieten om het gewelddadige imago van een drillrapper te versterken. Het in twijfel trekken van de authenticiteit van deze objecten doet ook twijfel zaaien over de authenticiteit van rappers. Sommige consumenten suggereren bijvoorbeeld dat de weergave van zogenaamd omgebouwde alarmpistolen in muziekvideo’s de authenticiteit van de drillrappers aantast. Daarentegen riep het tonen van veel en grote wapens die als echt of authentiek worden ervaren, positieve reacties op met betrekking tot de authenticiteit van drillrappers.

Het laatste element dat naar voren kan komen in de discussie over de authenticiteit van de gewelddadige poses van rappers heeft betrekking op de buurten en wijken die zij vertegenwoordigen. In het Amsterdamse onderzoek signaleert een consument bijvoorbeeld de volgende discrepantie tussen het door de rapper vertegenwoordigde territorium en de buurt waar hij feitelijk vandaan komt, door te zeggen: ‘Jij komt uit Noord en deze clip is ook in Noord geschoten... dus doe niet alsof je van de westside komt.’ Deze reactie zinspeelt niet alleen op de bewering dat deze drillrapper liegt, maar er klinkt ook in door dat de buurt waar de rapper vandaan komt niet gezien wordt als authentiek gevaarlijk of gewelddadig.

Naast het betwisten van de gewelddadige claims van individuele rappers, werd echter ook de authenticiteit van de gehele Nederlandse drillscene in twijfel getrokken. De online consumenten in onze onderzoeksprojecten benadrukten het gebrek aan ‘echtheid’ van de Nederlandse drillscene vergeleken met de authenticiteit van andere nationale drillscenes uit de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. In het onderzoeksproject in Rotterdam deelden online consumenten opmerkingen als ‘Beetje drill spelen maat ga een leven zoeken je woont in fucking nederland.’ Concreet werd de Nederlandse drillscene door deze consumenten als ‘niet echt’ beschouwd omdat er in Nederland geen gevaarlijk, gewelddadig straatleven zou zijn. De authenticiteit van Nederlandse drillrappers werd hierbij in twijfel getrokken, in het bijzonder door te stellen dat de ogenschijnlijk veilige realiteit in Nederland niet overeenkomt met de hypergewelddadige context die in de Nederlandse drill wordt geschetst. Of, in de woorden van een online consument op Telegram in het Amsterdamse project: ‘Drill is niets eens straat in nl. Zijn gwn UK fans die zijn gaan leven wat ze rappen ipv rappen wat ze leven.’

Robby Roks, Joran de Jong & Jeroen van den Broek

Discussie

In deze bijdrage hebben we op basis van drie netnografische studies licht gesche-
nen op de constructie, deconstructie en interpretatie van authenticiteit in de Ne-
derlandse online drillcultuur. Onze resultaten illustreren allereerst dat drillrappers
in Nederland soortgelijke strategieën gebruiken als drillartiesten uit de Verenigde
Staten en het Verenigd Koninkrijk bij het construeren van een gewelddadige drill-
persona. De teksten van Nederlandse drillnummers zijn hypergewelddadig, met
een combinatie van generieke verwijzingen naar geweld, woordelijke kopieën van
bars van internationale drillrappers, maar ook vrij specifieke verwijzingen naar
daadwerkelijke fysieke gewelddadige incidenten die op straat hebben plaatsgevon-
den. In de muziekvideo's van Nederlandse drillrappers zien we een vergelijkbare
invloed van de mondiale drillvoorbeelden, waarbij het decor, de esthetiek en ande-
re symbolen van Chicago en vooral de UK-drill tot in detail worden nagebootst. In
dit proces kunnen we een tweede golf van de mondiale stromen van gang- en
straatstijlen herkennen – of gang glocalisation (Van Hellemont & Densley, 2019)
– na de opkomst van Crips en Bloods in Nederland eind jaren tachtig (Roks & Den-
sley, 2019).

Bovendien laat ons onderzoek zien dat contextualiteit van belang is als het gaat om
de performance van authenticiteit. Onze bevindingen laten bijvoorbeeld zien hoe
de specifieke aard van het geweld dat wordt gecommuniceerd een zekere *couleur*
locale lijkt aan te nemen. Op de straten van Chicago laat de slangterm 'drill' zich
vertalen naar 'shooting music' (Stuart, 2020a), terwijl we in UK-drill talloze manie-
ren zien om naar mesgeweld te verwijzen (Pinkney & Robinson-Edwards, 2018;
Fatsis, 2019; Ilan, 2020). Nederlandse rappers lijken, zoals de voorbeelden uit Am-
sterdam, Rotterdam en Den Haag laten zien, UK-drill als inspiratiebron te nemen
voor de specifieke verwijzingen naar geweld, hetgeen het belang van de lokale con-
text onderstreept in de constructie van een authentiek imago voor Nederlandse
drillrappers. Het tonen van en refereren aan (automatische) vuurwapens, zoals in
de drill uit Chicago (Stuart, 2020a), zou niet passen bij de realiteit van het Neder-
landse straatleven.

Voor consumenten van (online) drillculturen is deze context, zoals onze resultaten
ook illustreren, cruciaal voor hun interpretatie van de authenticiteit van de gewel-
dadige claims van Nederlandse drillrappers. Omdat Nederland een beperkte ge-
schiedenis van gangs kent en – zeker in vergelijking met de Amerikaanse en Britse
context – minder geweld kent, is het presenteren van een gewelddadige, zij het
authentieke presentatie van zichzelf een evenwichtsoefening voor Nederlandse
drillrappers. Een te gewelddadige performance loopt het risico als onrealistisch en
dus 'niet echt' te worden gezien, net zoals het putten uit andere symbolen die niet
passen bij de realiteit van het Nederlandse straat- of gangleven. Bovendien laten
onze resultaten zien dat online consumenten ook de authenticiteit van de gehele
Nederlandse drillscene in twijfel trekken, op een manier die doet denken aan het
werk van Lauger (2012), zij het in een internationale context. Voor deze consu-
menten legitimeert de situatie in de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk
het gebruik van gevaarlijke en gewelddadige symbolen, terwijl de enorme verschil-
len in termen van sociaal-structurele omstandigheden Nederland tot een context

‘Zijn gwn UK fans die zijn gaan leven wat ze rappen ipv rappen wat ze leven’

maken waarin de performance van een gewelddadige drillrapper nooit kan worden gezien als ‘real’, ook al putten de rappers uit symbolen waarvan is vastgesteld dat ze als authentiek worden gezien in een mondiale drillcontext.

De resultaten van deze studie wijzen eveneens op de rol van online consumenten van muziek- of straatculturen in de context van authenticiteit. De mogelijkheden van digitale technologieën zorgen ervoor dat traditionele rollen van producenten die uitsluitend inhoud genereren, zoals drillrappers, en consumenten die inhoud alleen passief tot zich nemen, vermengd raken. Tijdens ons digitale veldwerk zagen we hoe consumenten tegenwoordig actief betrokken zijn bij het produceren van digitale content, waarbij ze de rol van ‘prosumenten’ – een samenvoeging van producent en consument – op zich lijken te nemen (Yar, 2012). Als gevolg hiervan leveren online consumenten van drill een bijdrage aan de performance van drillrappers, in het bijzonder doordat ze voortdurend de authenticiteit ervan bespreken door te verwijzen naar gewelddadige incidenten uit het verleden. Nu sociale media echter talloze dagelijkse interacties tussen consumenten van drill mogelijk maken, zoals de Telegramgroepen met meer dan 1.000 leden, wordt het steeds onduidelijker wat een authentieke performance van geweld is. De eerdergenoemde paradox van legitimiteit (Lauger, 2012) lijkt zelfs nog paradoxaler te worden, omdat consumenten – of prosumenten, in deze context – afhankelijk zijn van een toenemend aantal tegenstrijdige opvattingen, verspreid over verschillende socialemediaplatforms, over wat een authentieke performance in deze context is.

In dit artikel laten we zien dat de performativiteit van authenticiteit plaatsvindt op verschillende (socialemedia)platforms. Voor de gewelddadige presentatie van zichzelf gebruiken drillrappers teksten, muziekclips en socialemediacontent om hun eigen beweringen te valideren. De deconstructie van de gewelddadige poses van andere drillrappers vindt vooral plaats op Instagram en Snapchat. Ten slotte is de interpretatie van de authenticiteit vooral te zien op Telegram Messenger en in mindere mate ook in comments op YouTube en (livesessies) op Instagram. Alles bij elkaar resulteert dit in een meergelaagde performance van authenticiteit. We zien in dit proces een hedendaags voorbeeld van wat in de culturele criminologie wordt omgeschreven als ‘the screen scripts the street and the street scripts the screen’ (Hayward & Young, 2004, p. 259). Het gaat immers eveneens om gemediatiseerde beelden – zij het socialemediaplatforms – die wortels hebben in de realiteit van het straatleven en die op hun beurt zowel het beeld van als de beeldvorming op de fysieke en digitale straat voeden. We zien op dit vlak echter twee veranderingen die het product zijn van het socialemediatijdperk. Ten eerste kan er niet langer gesproken worden over een scheiding tussen producten en consumenten, maar is er in online drillcultuur eerder sprake van prosumenten. Het gevolg hiervan is, ten tweede, dat er sprake is van permanente, multimediale loops, waarin feit en fictie, online en offline content, muzikale expressie en autobiografische vertellingen met elkaar verweven zijn. In het licht hiervan is het niet verrassend dat de Nederlandse online drillculturen moeilijk te vatten, navigeren, interpreteren en valideren zijn als het gaat om de gewelddadige claims die daarin naar voren worden gebracht; iets dat geldt voor drillrappers, consumenten en in het bijzonder ook voor individuen die nog minder straatgeletterd zijn, zoals professionals in het zorg- en veiligheidsdomein en de media (Ilan, 2020).

Robby Roks, Joran de Jong & Jeroen van den Broek

We besluiten deze bijdrage met het signaleren van enkele beperkingen en een suggestie voor vervolgonderzoek. Allereerst hadden de drie projecten een relatief korte periode waarin er data werden verzameld. Ondanks dat er in deze periodes voldoende data konden worden verzameld, zou een langere looptijd wellicht andere, aanvullende inzichten kunnen opleveren, bijvoorbeeld over veranderingen in de interpretatie van de authenticiteit van specifieke drillrappers. In alle studies waren er, ten tweede, digitale respondenten van wie we de online content niet hebben kunnen volgen, omdat ze ons volgverzoek niet hebben geaccepteerd. Alhoewel dit in alle projecten beperkt bleef tot een aantal accounts, kan ook dit een vertekening met zich mee hebben gebracht. Meer wezenlijk, ten slotte, is dat we ons hebben beperkt tot het analyseren van online content. Een dergelijke insteek past goed binnen de opzet van het onderhavige themanummer, maar mist de beleving en betekenisgeving van zowel producenten als consumenten van online content over drill. Hoe drillrappers, en jongeren in het algemeen, omgaan met de performativiteit van authenticiteit zou in toekomstig onderzoek nader onderzocht moeten worden, bij voorkeur door etnografisch en netnografisch onderzoek te combineren, waarbij digitale content – zowel muziek als andere uitingen die online worden geplaatst – wordt verzameld, maar ook samen met jongeren wordt besproken en kan worden geduid.

Literatuur

- Aarten, P. G., & Liem, M. C. (2023). Unravelling the homicide drop: Disaggregating a 25-year homicide trend in the Netherlands. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 29(1), 1-26.
- Anderson, E. (1999). *Code of the street. Decency, violence, and the moral life of the inner city*. Norton.
- Armstrong, E. G. (2004). Eminem's construction of authenticity. *Popular Music and Society*, 27(3), 335-355.
- boyd, d. (2014). *It's complicated: The social lives of networked teens*. Yale University Press.
- Cutler, C. (2003). 'Keepin' it real': White hip-hoppers' discourses of language, race, and authenticity. *Journal of Linguistic Anthropology*, 13(2), 211-233.
- De Jong, J. (2021). *Favourite rappers or favourite cappers?* [Ongepubliceerde masterscriptie]. Universiteit Utrecht.
- Fatsis, L. (2019). Policing the beats: The criminalisation of UK drill and grime music by the London Metropolitan Police. *The Sociological Review*, 67, 1300-1316.
- Goffman, E. (1959). *The presentation of self in everyday life*. Penguin Books.
- Grazian, D. (2003). *Blue Chicago: The search for authenticity in urban blues clubs*. University of Chicago Press.
- Hallsworth, S. (2013). *The gang and beyond: Interpreting violent street worlds*. Palgrave Macmillan.
- Hayward, K. J., & Young, J. (2004). Cultural criminology: Some notes on the script. *Theoretical Criminology*, 8(3), 259-273.
- Ilan, J. (2020). Digital street culture decoded: Why criminalizing drill music is street illiterate and counterproductive. *The British Journal of Criminology*, 60(4), 994-1013.
- Katz, J., & Jackson-Jacobs, C. (2004). The criminologists' gang. In C. Sumner (Ed.), *The Blackwell companion to criminology* (pp. 91-124). John Wiley & Sons.

'Zijn gwn UK fans die zijn gaan leven wat ze rappen ipv rappen wat ze leven'

- Klein, M., Weerman, F., & Thornberry, T. (2006). Street gang violence in Europe. *European Journal of Criminology*, 3(4), 413-437.
- Kozinets, R. (2002). The field behind the screen: Using netnography for marketing research in online communities. *Journal of Marketing Research*, 39(1), 61-72. <https://doi.org/10.1509/jmkr.39.1.61.18935>
- Kozinets, R. (2015). *Netnography: Redefined*. Sage.
- Kubrin, C. E. (2005). Gangstas, thugs, and hustlas: Identity and the code of the street in rap music. *Social Problems*, 52(3), 360-378.
- Kubrin, C. E., & Nielson, E. (2014). Rap on trial. *Race and Justice*, 4(3), 185-211.
- Lauger, T. R. (2012). *Real gangstas: Legitimacy, reputation, and violence in the intergang environment*. Rutgers University Press.
- Lauger, T. R., & Densley, J. A. (2018). Broadcasting badness: Violence, identity, and performance in the online gang rap scene. *Justice Quarterly*, 35(5), 816-841.
- Moore, C. L., & Stuart, F. (2022). Gang research in the twenty-first century. *Annual Review of Criminology*, 5(1), 299-320.
- Miles, M. B., & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis. An expanded sourcebook* (2nd ed.). Sage Publications.
- Peterson, R. A. (2005). In search of authenticity. *Journal of Management Studies*, 42(5), 1083-1098.
- Pinkney, C., & Robinson-Edwards, S. (2018). Gangs, music and the mediatisation of crime: Expressions, violations and validations. *Safer Communities*, 17, 103-111.
- Qvotrup Jensen, S., Fuglsang Larsen, J., & Sandberg, S. (2022). Rap, Islam and Jihadi Cool: The attractions of the Western jihadi subculture. *Crime, Media, Culture*, 18(3), 430-445.
- Roks, R. A. (2020). Keeping it (hyper)real: A musical history of rap's quest beyond authenticity. In F. Bovenkerk & D. Siegel (Eds.), *Music and crime* (pp. 271-285). Springer.
- Roks, R. A. (2021). Performing 'gang-ness': The transformative 'realness' of gang violence in the Netherlands. In D. Brotherton & R. Gude (Eds.), *Routledge international handbook of critical gang studies* (pp. 328-339). Routledge.
- Roks, R. A., & Densley, J. A. (2019). From breakers to bikers: The evolution of the Dutch crips 'gang'. *Deviant Behavior*, 1-18.
- Roks, R. A., & Van den Broek, J. B. A. (2020a). Digital streets, internet banging, and cybercrimes: Street culture in a digitized world. In J. Ross (Ed.), *Routledge handbook of street culture* (pp. 357-367). Routledge.
- Roks, R. A. & Van den Broek, J. B. A. (2020b). *Cappen voor Clout? Een verkennend onderzoek naar Rotterdamse jongeren, drill en geweld in het digitale tijdperk*. Erasmus Universiteit Rotterdam.
- Schwarze, T., & Fatsis, L. (2022). Copping the blame: The role of YouTube videos in the criminalisation of UK drill music. *Popular Music*, 41(4), 463-480.
- Stuart, F. (2020a). *Ballad of the bullet. Gangs, drill music, and the power of online infamy*. Princeton University Press.
- Stuart, F. (2020b). Code of the tweet: Urban gang violence in the social media age. *Social Problems*, 67(2), 191-207.
- Swedenburg, T. (2004). Homies in the 'hood': Rap's commodification of insubordination. In M. Forman & M. A. Neal (Eds.), *That's the joint! The hip-hop studies reader* (pp. 686-701). Routledge.
- Thornton, S. (1996). *Club cultures: Music, media, and subcultural capital*. Wesleyan University Press.

Robby Roks, Joran de Jong & Jeroen van den Broek

- Urbanik, M. M., & Roks, R. A. (2020). GangstaLife: Fusing urban ethnography with netnography in gang studies. *Qualitative Sociology*, 43, 213-233.
- Van den Broek, J. B. A., De Jong, J., & Moussaid, Y. (2022). *Handreiking rivaliserend groepsgedrag in een hybride werkelijkheid*. Gemeente Zoetermeer.
- Van Hellemont, E., & Densley, J. A. (2019). Gang glocalization: How the global mediascape creates and shapes local gang realities. *Crime, Media, Culture*, 15(1), 169-189.
- Yar, M. (2012). Crime, media and the will-to-representation: Reconsidering relationships in the new media age. *Crime, Media, Culture*, 8(3), 245-260. <https://doi.org/10.1177/1741659012443227>